

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 lipca 2022 roku

Pozwem złożonym w dniu 30 grudnia 2021 roku powód A. F. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) Spółka Akcyjna kwotę 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 października 2018 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie na rzecz powoda od strony pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że jest synem R. F., który zmarł 20 maja 2018 roku, na skutek obrażeń doznanych wypadku z 6 maja 2018 roku. Powód opisał relacje rodzinne ze zmarłym ojcem, wskazując na szczególnie bliską więź ich łączącą. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, swoje roszczenie wywodził z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zakwestionowała, że powoda ze zmarłym ojcem łączyły więzi rodzinne i emocjonalne uzasadniające przyznanie zadośćuczynienia za śmierć. Ponadto z ostrożności procesowej podniosła zarzut przyczynienia się poszkodowanego do zaistnienia wypadku w 70% z uwagi na jazdę z osobą bez prawa jazdy oraz w stanie nietrzeźwości 0,43 mg/l.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. F. jest synem zmarłego R. F..

W dniu 6 maja 2018 R. F. wraz z T. M. brali udział w uroczystości rodzinnej, podczas której spożywali alkohol. Następnie udali się na stację paliw celem zakupu alkoholu. W drodze na stację paliw samochód prowadził pokrzywdzony, natomiast na (...) wręczył kluczyki do samochodu będącemu w stanie nietrzeźwości i nieposiadającemu uprawnień do kierowania pojazdami kat. B T. M.. W drodze powrotnej, w miejscowości M. kierowca samochodu stracił panowanie nad pojazdem, wypadł z jezdni a następnie uderzył w drzewo i dachował. W następstwie wypadku R. F. doznał licznych obrażeń ciała w postaci: złamania żeber od III do VII po stronie prawej z odma płucną, złamanie kręgosłupa lędźwiowego na wysokości kręgów L3-L4 z całkowitym rozejściem się fragmentów wielomiejscowego złamania kręgów szyjnych oraz otwartego złamania kości przedramienia prawego, w następstwie czego zmarł w dniu 20 maja 2018 roku.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 21 sierpnia 2018 roku (sygn. akt II K 862/19) T. M. został uznany za winnego spowodowania wypadku drogowego, w którym śmierć poniósł R. F. tj. za czyn z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu R. F. (k.12), notatka K. N. (k.13), protokół wyjaśnień T. M. znajdujący się w aktach sprawy II K 862/18 Sądu Rejonowego w Nowym Sączu (k.206-207), odpis skrócony aktu urodzenia powoda (płyta CD – k.11 plik 2022-01-21_Akta_szkody_ (...) _ (...) _21 (1)), wyrok z dnia 21 sierpnia 2018 roku znajdujący się w aktach sprawy II K 862/18 Sądu Rejonowego w Nowym Sączu (k.208)

Sprawca wypadku posiadał umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

Dowód: bezsporne

Wyrokiem z 16 kwietnia 2012 roku (sygn. akt I C 8/12) Sąd Okręgowy w Nowym Sączu orzekł rozwód małżeństwa zawartego w dniu 26 grudnia 1987 roku pomiędzy E. F. a R. F.. Główną przyczyną rozwodu były problemy alkoholowe poszkodowanego i wynikające z nich liczne awantury domowe. Ponadto w wyroku rozwodowym sąd ustalił sposób

korzystania ze wspólnego mieszkania w ten sposób, że do wyłącznego korzystania dla R. F. przyznał mniejszy pokój od strony zachodniej, a do wspólnego korzystania dla obu stron przyznał pomieszczenia kuchni, łazienki, przedpokoju i garażu. R. F. po rozwodzie wyprowadził się z domu.

Dowód: zeznania S. K., B. T., E. F. - protokół rozprawy rozwodowej znajdujący się w aktach sprawy I C 8/12 Sądu Okręgowego w Nowym Sączu (k.20-23), wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 16 kwietnia 2012 roku (sygn.. akt I C 8/12) - znajdujący się w aktach sprawy I C 8/12 Sądu Okręgowego w Nowym Sączu (k.24)

Po wyprowadzce z domu R. F. prowadził wędrowny tryb życia, był bezdomny, zbierał złom. Następnie zżył się i zamieszkał ze wspólnotą romską w M.. Odciał się od swojej rodziny. Rodzina nie interesowała się losem R. F.. Brat powoda nie utrzymywał żadnych relacji z ojcem. Z rodziny R. F. jedynie powód utrzymywał z nim relacje. Powód widywał się sporadycznie z ojcem, jeździł z nim po parafiach, gdzie ojciec powoda prosił księży o pomoc finansową. W latach 2012-2017 ojciec powoda pojawiał się na jego meczach i kibicował mu. Powód w rozmowach z ojcem zwierzał się mu z sytuacji panującej w domu, o trudnych relacjach z ojczymem. Powód odwiedzał ojca, gdy ten przebywał w szpitalu po wypadku. Po śmierci poszkodowanego rodzina początkowo nie była zainteresowana zorganizowaniem jego pochówku i kilka dni po jego śmierci rozważano pochowanie zmarłego na cmentarzu komunalnym w T. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w T..

Dowód: zeznania powoda – nagranie z 29 marca 2022 roku od 00:11:04 do 00:43:31 (k. 53-54), zeznania świadka J. K. – nagranie z 29 marca 2022 roku od 00:44:49 do 0:58:49 (k.54-55), protokół wyjaśnień T. M. znajdujący się w aktach sprawy II K 862/18 Sądu Rejonowego w Nowym Sączu (k.206-207) oraz notatka urzędowa z 25 maja 2018 roku znajdująca się w ww aktach (k.111)

Śmierć ojca miała negatywny wpływ na stan psychiczny powoda. Wspomnienie o śmierci ojca wywołuje u powoda poczucie pustki. Powód odczuwa żal i smutek z powodu śmierci ojca, kultywuje pamięć po ojcu odwiedzając jego grób.

Dowód: zeznania powoda – nagranie z 29 marca 2022 roku od 00:23:37 do 00:28:01 oraz od 00:34:39 do 00:43:31 (k. 53-54), zeznania świadka J. K. – nagranie z 29 marca 2022 roku od 00:53:25 do 0:58:49 (k.54-55)

Powód działając za pośrednictwem Kancelarii (...) sp. z o.o. z siedzibą w N. pismem z dnia 31 sierpnia 2018 roku wezwał pozwaną do zapłaty na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł. W odpowiedzi z dnia 18 września 2022 roku pozwana odmówiła wypłaty zadośćuczynienia na rzecz powoda. Kolejne wezwanie do zapłaty - reklamację powód złożył w dniu 5 października 2018 roku, natomiast pozwana w odpowiedzi z 9 listopada 2018 roku ponownie odmówiła zapłaty zadośćuczynienia wskazując, że charakter więzi łączących powoda ze zmarłym ojcem nie uzasadniania przyznania mu zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

Dowód: wezwanie do zapłaty z 31 sierpnia 2018 roku (k.16-17), pismo pozwanej z 18 września 2022 roku (k.18); wezwanie do zapłaty z 5 października 2018 roku (k.19-20), pismo pozwanej z dnia 9 listopada 2018 roku (k.21-22);

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, w tym znajdujących się w aktach sprawy oraz dokumentów pochodzących z akt sprawy II K 862/18 Sądu Rejonowego w Nowym Sączu oraz I C 8/12 Sądu Okręgowego w Nowym Sączu. Żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności ani prawdziwości tych dokumentów.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka J. K., zeznania te miały charakter spontaniczny i spójny. Sąd nie dał wiary zeznaniom A. F. w zakresie w jakim wskazuje on na istnienie szczególnie silnej więzi z ojcem. W ocenie Sądu zeznania A. F. miały specyficzny charakter. Biorąc pod uwagę materiał dowodowy zgromadzony w sprawie oraz zasady doświadczenia życiowego uprawniony jest pogląd, że doznana szkoda została w zeznaniach powoda wyolbrzymiona. Sąd nie przeczy istnieniu więzi pomiędzy powodem i jego zmarłym ojcem, jednakże poza przytaczaniem twierdzeń strona powodowa nie przedstawiła innych środków dowodowych w celu wykazania wyżej wymienionych okoliczności. Powód podnosił, że w wyniku trudnych przeżyć emocjonalnych związanych ze śmiercią ojca korzysta z pomocy specjalisty, jednakże nie przedstawił na powyższy fakt żadnego dowodu.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawę prawną żądania pozwu stanowią przepisy art. 822 § 1 i 2 k.c., art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych oraz art. 436 § 1 k.c., 415 k.c. i 448 k.c. i 24 k.c.

Przepis art. 822 § 1 i 2 k.c. stanowi, że przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (§ 1). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (§ 2). Zgodnie natomiast z przepisem art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Stosownie zaś do treści przepisu art. 436 § 1 k.c. odpowiedzialność przewidzianą w przepisie art. 435 k.c. ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny. Przepis art. 415 k.c. stanowi natomiast, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Zasady i granice odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym wyznacza zakres odpowiedzialności ubezpieczonego, co oznacza, że obowiązek ubezpieczonego zapłaty zadośćuczynienia osobom bliskim zmarłego na podstawie art. 448 k.c. zostaje przejęty przez ubezpieczyciela. Z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wynika, że ubezpieczyciel jest z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zobowiązany do naprawienia szkody komunikacyjnej polegającej na śmierci, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia (szkody majątkowej i niemajątkowej) oraz szkody w mieniu (majątkowej). W razie śmierci osoby najbliższej wskutek czynu niedozwolonego dobrem osobistym naruszonym w razie śmierci osoby najbliższej wskutek czynu niedozwolonego jest szczególnie emocjonalna więź rodzinna między najbliższymi, a ponieważ dochodzi do naruszenia własnego dobra osobistego osób bliskich zmarłego, to są oni bezpośrednio poszkodowani czynem sprawcy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., III CZP 67/12, Legalis 544320).

W niniejszym postępowaniu odpowiedzialność T. M. nie budzi wątpliwości. Została ona potwierdzona prawomocnym skazującym wyrokiem karnym z dnia 21 sierpnia 2018 roku (sygn. akt II K 862/18). Ustalenia wyżej wskazanego wyroku skazującego wiążą sąd w postępowaniu cywilnym (art. 11 zd. 1 k.p.c.). Z powyższego faktu wynika odpowiedzialność strony pozwanej, u której sprawca wypadku posiadał umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

W okolicznościach niniejszej postępowanie poszkodowanego R. F. polegające na kierowaniu samochodem w stanie nietrzeźwości, zakup na stacji benzynowej mocniejszego alkoholu oraz przekazanie kluczyków do samochodu osobie znajdującej się w stanie nietrzeźwości oraz nieposiadającej uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym kategorii B należało rozważyć na gruncie art. 362 k.c. pod kątem przyczynienia się do zaistnienia wypadku i zwiększenia szkody. Zgodnie z art. 362 k.c. jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Jak wskazuje się w orzecznictwie samo przyczynienie się do powstania szkody nie przesądza jeszcze o ograniczeniu obowiązku naprawienia szkody, a ponadto stopień przyczynienia się nie jest bezpośrednim wyznacznikiem zakresu tego ograniczenia. O tym, czy obowiązek naprawienia szkody należy ograniczyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak, to w jakim stopniu, decyduje sąd w ramach sędziowskiego wymiaru odszkodowania, w granicach wyznaczonych przez art. 362 k.c. (postanowienie SN z dnia 10 października 2018 r., I CSK 266/18,). Ocena

stopnia przyczynienia jest sprawą wysoce indywidualną. Podejmując decyzje sąd musi mieć na uwadze wszystkie okoliczności danej sprawy, w szczególności stopień winy poszkodowanego, co wynika wprost z treści art. 362 k.c.

Mając na względzie wszystkie okoliczności zdarzenia Sąd uznał, że poszkodowany przyczynił się do zaistnienia wypadku i powstania szkody w 70%. W ocenie Sądu, przyjęty stopień przyczynienia się poszkodowanego jest odpowiedni. Uwzględnia bowiem, że to poszkodowany zdawał sobie sprawę z tego, że oddaje kluczyki do samochodu osobie znajdującej się w stanie nietrzeźwości oraz nieposiadającej uprawnień do kierowania pojazdem, a gdyby tego nie zrobił do wypadku by nie doszło. Zaznaczyć należy, że żadna ze stron nie wniosowała o przeprowadzenie w niniejszej sprawie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, którym mogłaby wykazać odpowiednio większy lub mniejszy stopień przyczynienia się R. F. do wypadku

Powód dochodził swojego roszczenia na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c., nie zaś na podstawie art. 446 § 4 k.c. Zgodnie z treścią przepisu art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się. Natomiast jak stanowi art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

W realiach niniejszej sprawy powód wywodził, że wskutek tragicznej śmierci ojca w wyniku obrażeń doznanych w wypadku drogowym doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zerwania więzi uczuciowej i emocjonalnej pomiędzy dzieckiem a rodzicem. W judykaturze wskazuje się, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi (szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny) stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 §1 k.c., zaś w konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2014 r., VI ACa 850/13, LEX nr 1448657). Podkreślić przy tym należy, iż nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 kwietnia 2013 r., V ACa 189/13, LEX nr 1362686). Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby najbliższej należy mieć na uwadze: dramatyzm doznań osoby najbliższej, poczucie osamotnienia, pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej powoda ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem owej śmierci (np. depresja), rolę w rodzinie pełnioną przez zmarłego, zdolność pokrzywdzonego do odnalezienia się w nowej rzeczywistości, przebieg leczenia, wiek pokrzywdzonego, okoliczności śmierci najbliższego oraz poniesienie kary przez sprawcę tej śmierci (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 września 2014 r., I ACa 405/14, LEX nr 1563607).

Kierując się powyższymi przesłankami należało w pierwszej kolejności ustalić charakter więzi łączącej powoda z tragicznie zmarłym ojcem, a następnie ocenić całokształt skutków tego zdarzenia dla jego życia. Jeśli chodzi o charakter istniejącej pomiędzy powodem a zmarłym ojcem więzi, na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego należało uznać, że taka istniała, ale nie była ona tak silna, trwała i intensywna jak to przedstawiał w swoich twierdzeniach powód. Zważyć należy, że po rozwodzie ojciec wyprowadził się z domu powoda. A. F. po wyprowadzce ojca utrzymywał z nim więzi, jednak nie były one szczególnie zażyłe. Ograniczały się one do sporadycznych rozmów telefonicznych i spotkań w celu wspólnego odwiedzania plebanii, gdzie ojciec powoda prosił księży o wsparcie finansowe, czy też oddawania się wspólnej pasji jaką była piłka nożna. Poza wyżej wskazanymi ojciec z synem nie udzielali sobie obustronnej pomocy. Jednakże nieuprawnione byłoby stwierdzenie, że więź ta w ogóle nie istniała. Szczególnie jeśli zestawimy ją z relacjami łączącymi zmarłego z drugim synem, gdzie nie istniała jakakolwiek więź, a syn wyprowadził się za granicę i nie utrzymywał kontaktu z ojcem i bratem. Niemniej jednak cierpienie odczuwane przez powoda po śmierci ojca miało negatywny wpływ na jego funkcjonowanie w

życiu codziennym. Wskutek zerwania opisanej powyżej więzi emocjonalnej po stronie powoda powstała szkoda niemajątkowa. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika bowiem, że powód odczuł stratę bliskiej osoby- ojca R. F..

Ocena rozmiaru krzywdy w związku ze śmiercią osoby najbliższej i ekwiwalentu pieniężnego należnego z tego tytułu zależy więc każdorazowo od nasilenia tych pozytywnych emocji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 lipca 2018 r., I ACa 244/18). W tym kontekście należy uznać, że dochodzone zadośćuczynienie przez powoda na poziomie 40.000 zł, biorąc pod uwagę charakter więzi i osłabione relacje rodzinne, jest wygórowane. W ocenie Sądu w tym kontekście uzasadnione jest przyjęcie jako podstawy wyliczeń kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Przy uwzględnieniu stopnia przyczynienia się poszkodowanego (70%) należało zasądzić od pozwanego kwotę 3.000 zł.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od 16 października 2018 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu (pkt II wyroku).

O kosztach Sąd orzekł w pkt III wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. kierując się zasadą słuszności, który pozwala w przypadkach szczególnie uzasadnionych na nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu, uznając, że przemawia za tym charakter niniejszej sprawy. Przedmiotem postępowania było roszczenie o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej, zaś powód mógł być w pewnym stopniu subiektywnie przeświadczony o słuszności dochodzonego roszczenia w momencie wytoczenia powództwa. Nadto Sąd miał na uwadze trudną sytuację życiową powoda oraz to, że wynik sprawy zależy w głównej mierze od uznania sędziowskiego, dlatego postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu.

Z powyższych względów Sąd orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie (odnotować urlop s. ref. 1-31.08)
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej
3. kal. 14 dni

N., 7 września 2022